

Het snel doden van gewonde ganzen onder veldomstandigheden

Instructie ten behoeve van faunabeheerders in Utrecht

De instructievideo van de FBE Utrecht

Deze instructie hoort bij de instructievideo van de FBE Utrecht betreffende het snel doden van gewonde ganzen.

Inleiding

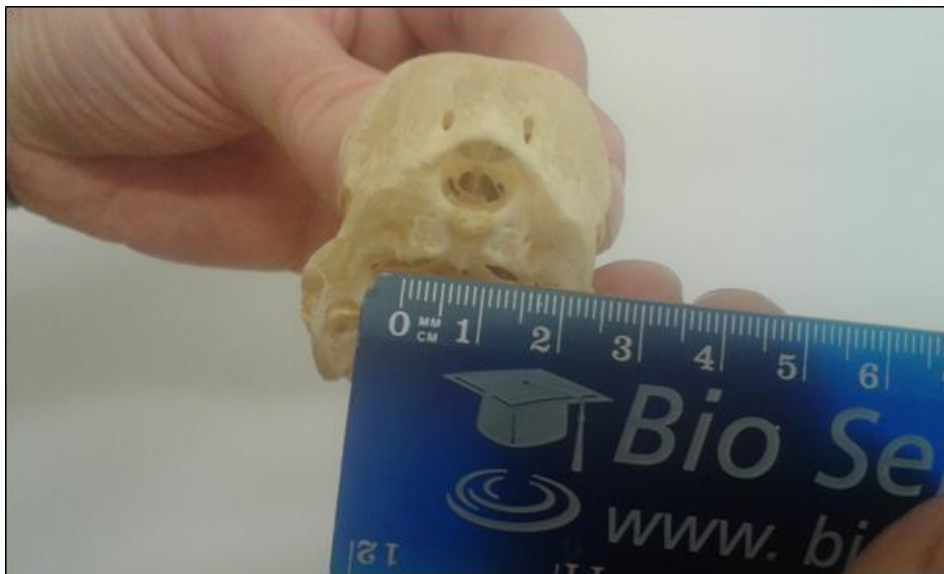
De Wet natuurbescherming heeft regels gesteld aan de middelen waarmee beschermde vogels mogen worden gedood. Zo mogen vogels groter dan een eend niet worden gedood door middel van cervicale dislocatie. Slag- en steekwapens kunnen wel worden ingezet (als het gebruik is toegestaan in de ontheffing of vrijstelling) maar het gebruik hiervan is aan strikte regels gebonden.

Deze regels zijn¹:

1. Slag- en steekwapens worden alleen ingezet voor het doden van in nood verkerende, gewonde ganzen ingeval er redelijkerwijs geen alternatief middel voorhanden is met minder mogelijke nadelige gevolgen voor het welzijn van het desbetreffende dier.
2. Slag- en steekwapens worden alleen ingezet door personen die aantoonbaar de nodige kennis en vaardigheden bezitten om deze taak doeltreffend uit te voeren.

Anatomische en fysiologische aspecten

Bij elk dier zijn de hersenen binnen de schedel gelegen en gaan via het verlengde merg over in het ruggenmerg. Hersenen en ruggenmerg zijn met elkaar verbonden via het grote achterhoofds gat (*foramen magnum*). Dit gat heeft bij ganzen een doorsnede van ca 1 cm (Afbeelding 1).

Afbeelding 1: Foramen magnum van een gans.

Het vaststellen van hersendood

Om vast te stellen of vogels daadwerkelijk dood zijn, wordt de corneareflex gebruikt. De cornea is de buitenste laag aan de voorzijde van de oogbol. Deze reflex is een onvrijwillige reflex die is gebaseerd op het beschermen van het oog tegen vreemde voorwerpen. Door de ogen te openen kan de cornea worden aangeraakt. Bij een vogel die hersendood is, zal geen reflex van de oogleden optreden. Ook de ademhaling zal afwezig zijn bij een dood dier. **Let op:** Bewegingen van vleugels en poten kunnen ook bij hersendood aanwezig zijn. Deze worden onafhankelijk van de hersenen veroorzaakt door activiteit in het ruggenmerg.

¹ Zie ook artikel 3.9 lid 7 van het Besluit natuurbescherming.

Hoe te handelen bij aangeschoten ganzen

De uitvoerder dient er altijd voor te zorgen dat een aangeschoten vogel zo snel mogelijk uit zijn lijden wordt gehaald. Dit zal in veel gevallen geschieden door een vangschot. Als een vangschot niet kan worden gegeven, moet een alternatieve methode worden ingezet die pijnloos is voor het dier en waarbij de dood snel met zekerheid optreedt. Deze alternatieve methode houdt altijd in dat voordat het dodingsmiddel wordt gebruikt, eerst het bewustzijn van de vogel wordt uitgeschakeld.

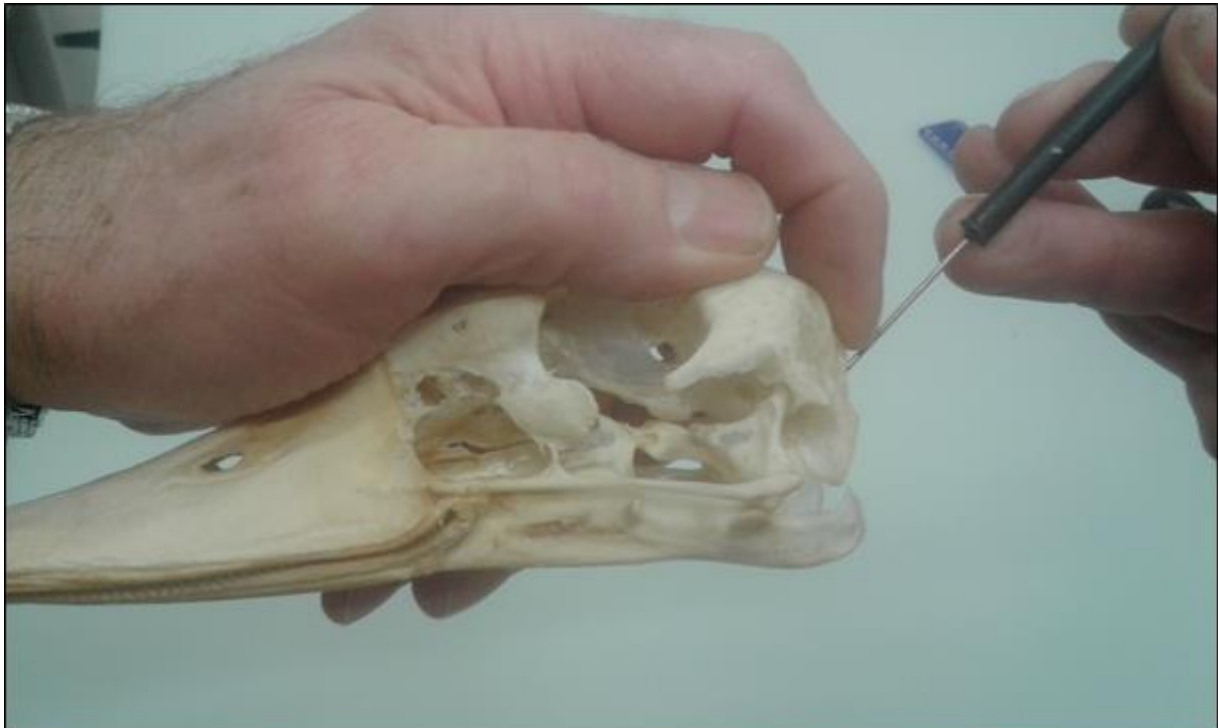
Werkwijze

1. Bewusteloosheid induceren

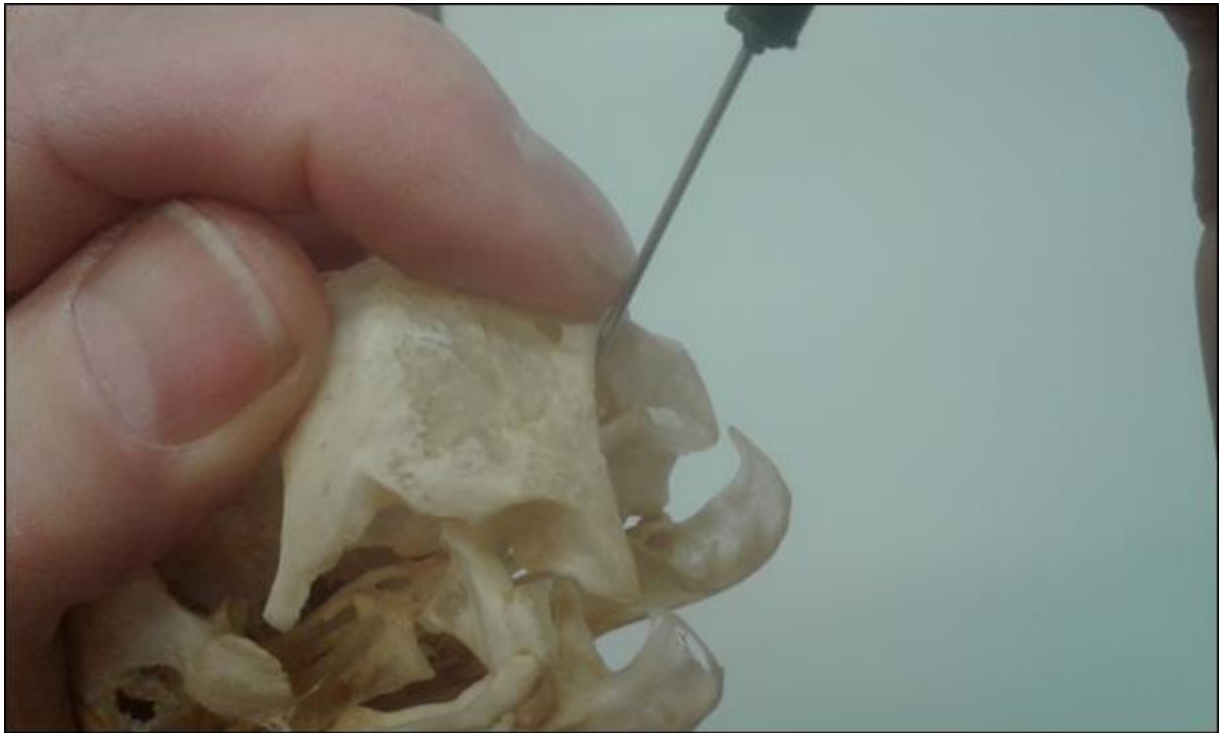
Om bewusteloosheid te induceren wordt gebruik gemaakt van een priest. Dit is een korte knuppel met een (met lood) verzwaard uiteinde. Omdat een slag met een priest bij grote vogels zoals ganzen alleen bewusteloosheid tot gevolg kan hebben, moet hierna een methode worden gebruikt die met zekerheid de dood bewerkstelligt.

2. Met zekerheid de dood bewerkstellingen bij de bewusteloze vogel

De kop van de gans wordt naar voren gebogen door de snavel te omvatten met de vingers en de duim achter de hals te plaatsen. Door een knijpende beweging brengt men de snavel richting de hals. Hierdoor wordt de ruimte tussen achterkant van de kop en de eerste halswervel groter. Met de wijsvinger is aan de achterkant van de schedel een rand voelbaar waaronder het achterhoofds gat zich bevindt. Precies in de middellijn wordt ter plaatse een spits instrument (priem/puntig mes) onder een hoek van 45 graden door het achterhoofds gat gestoken en met een draaiende beweging worden het verlengde merg en de hersenen beschadigd (Afbbeelding 2 & 3). De dood treedt onmiddellijk in.

Afbeelding 2: De correcte steekrichting is in een hoek van 45 graden vlak onder de voelbare rand, zijaanzicht.

Afbeelding 3: De correcte steekrichting is in een hoek van 45 graden vlak onder de voelbare rand, achteraan.